

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštovina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. O pravištvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Govor slovenskega poslanca dr. Tonklja

pri obravnavi srednjih šol v državnem zboru je od raznih strani razkazoval naše razmere in bode gotovo zanimal vse Slovence. Zato jim ga podajemo po stenografičnem zapisniku (5289—5293 strani.)

„Uže prej enkrat sem omenil, kako slabo, nenaravno so uravnane srednje šole po slovenskih pokrajinah. Z nova moram očitno izreči, da slovenski narod, ki šteje mnogo nad 1.200.000 duš, nema ne jedne slovenske srednje šole, niti gimnazije, niti realke. Veliko boljše je na Primorskem v tem oziru preskrbljeno italijansko prebivalstvo; temu tudi iz srca privoščim to dobroto, ne zavidam mu je; a kar je pravo italijanskim prebivalcem, pravo bi imelo tudi biti Slovanom (Slovincem in Hrvatom), ki štejejo nad dve tretjini vseh stanovalcev na Primorskem.

V Trstu res nij nobene italijanske srednje šole, ki bi jo država vzdrževala (tu nečem posebno omenjati izključljivo italijanske „kupčijske akademije“, za katero država potrosi nad 40.000 gl. vsako leto), a tam sta vendar laška gimnazija in laška realka, ki jih mesto vzdržuje. V Istri vzdržuje država v Kopru laško gimnazijo, v Piranu pa laško realko, poleg teh v Pazinu nemško gimnazijo (nemške nižje realke v Pulji ne bodem omenjal, ker jo vzdržuje vojno

ministerstvo). V glavarstvu pazinskem, ko sem v zadnjem govoru omenil, biva 32.000 Hrvatov in komaj 6000 Italijanov, Nemcev pa prav nič, če jim ne prištevamo par otrok nemških uradnikov; na te zadnje vsaj se nikdo ne bode oziral. Človek bi pričakoval, da se bode giede na srednje šole enako skrbelo tudi za Hrvate in Slovence v Istri. A ne le da se to ne godi, celo toliko se ne skrbi, da bi se v srednji šoli vsaj narodni jezik podučeval. Da v tem glavarstvu nij nobene hrvaške ljudske šole, sem uže enkrat omenil. Mislim, gospoda, da država, da visoka vlada nema le pravice, ampak ima to sveto dolžnost v šoli enako skrbeti za oba naroda (za Italijane in Slovence).

Nj. ekselencja gosp. naučni minister je omenil, da ima deželni šolski svet pravico določiti naučni jezik v ljudski šoli. Da, to je resnica, a deželni šolski svet je podložen naučnemu ministerstvu in mora pri določevanju naučnega jezika v ljudski šoli vsakakor ravnati se po državnih osnovnih postavah. Po teh postavah pa bi smel v ljudskih šolah za Hrvate in Slovence namenjenih določiti le hrvaški in slovenski za učni jezik. Če tega ne stori, pregreši se zoper § 19 osnovnih postav; in visoka vlada nema le pravice, temveč ima sveto dolžnost, opomniti deželni šolski svet na dotično postavu, prejšnji njegov sklep pa uničiti. Zoper take odloke nij treba nobenih pritožeb. Tu je dovoljeno, da se take določbe le

naznanijo ministerstvu. In jaz sem visokemu ministerstvu res naznanil take določbe ter pričakujem, da bode visoka vlada tu storila svojo dolžnost.

Kar se tiče gimnazije in realke v Gorici, se ve, da je na teh zavodih nemški učni jezik. Povdarjati moram, da so premnoge prošnje ne le od občin, ampak tudi od deželnega zbora jednoglasno sklenene in izročene bile visokej vladi, da bi uže vsaj enkrat narodni jezik kot učni jezik se vpeljal v višjo gimnazijo in višjo realko v Gorici; enak sklep je deželni zbor leta 1880 z nova sklenil. Kako se je rešila ta prošnja, nij mi znano. A vse-kakor je to kaj opravičena in dobro utrjena želja, če se je deželni zbor večkrat z njo pečal ter večkrat dotične prošnje poslal visokej vladi.

Pri tej priliki ne morem opustiti, da bi zavrnil nekaterih silovitih napadov gosp. poslanca tržaške kupčijske zbornice. Gospodu poslancu tržaške kupčijske zbornice je vse prav in lepo, kar se godi Slovincem gledé na tlačenje narodnega jezika; njemu je vse lepo, kolikor se Slovincem zabavlja. Popraviti moram nekatere pomote, katere je ta poslanec izrekel. Misli je, da po naredbi deželnega šolskega sveta lahko starši določujejo, v katerem jeziku naj se njih otroci podučujejo.

Temu, gospoda moja, pa nij tako, ampak deželni šolski svet po postavi določuje brez

Listek.

Cesarjevičeva poroka.

Izvirno poročilo.)

Vtorek 10. maja vršili so se cerkveni obredi in poroka cesarjeviča Rudolfa s kraljico Štefanijo. Ob četrt na deveto uro podala sta se cesarjevič in kraljica v dvorno kapelo, kjer sta se pri dvornem župniku Mayerju spovedala. Cesar in cesarica, kralj Leopold in kraljica Henrijeta bili so tudi prišli v kapelo k tihej maši, ki jo je služil dvorni župnik. Pri zadnjem delu maše, sv. obhajilu, prejela sta visoka zaročenca zakrament sv. rešnjega telesa.

Zunaj avguštinske cerkve bilo je na tisoče občinstva zbranega. Uže od 9. ure naprej dohajali so vozovi z gosti, ki so imeli k poroki vstopnice. Tajni svetniki, komorniki, generali, vsi višji dostojanstveniki, dvorne dame, sploh vse dvorništvo, prihajali so v paradnih ekipažah v cerkev. Nadvojvode, zastopniki inozemskih vladarjev in cesarskemu dvoru najbližje visoko plemenitaštvo pripeljali so se v krasnih kočijah ter so imeli poseben vhod v avguštinsko cerkev, namreč skozi dvor.

Avguštinska cerkev bila je za svečani

obred prav cesarsko okrašena. Na tleh dragocene preproge, stebri in stene, vsi v damastu in dragocenih gobelinah. Povsod blesk zlata, srebra in biserov. Pri tem na tisoče in tisoče lučic plinovitih in gorečih sveč. Skozi okna in line pošiljavali so solčni žarki čaroben blesk. Od glavnega altarja do stopnic so podnožniki, prestol in estrada. Ne daleč od sredine cvetjem okinčanega glavnega altarja sta podnožnika za visoka zaročenca, pokrita zlato tkanino. Za njima sta dva fotelja, nad katerima se vzdiguje nebo, tkano iz teškega zlatega brokata. Na levo od glavnega altarja je nebo iz zlate tkanine, pod njim na estradi stojita prestola za cesarja in cesarico, za kralja in kraljico. —

Na desnej in levej estradi so tik nje prostori za najvišjega komornika, stotnika arsiarne straže, kapitana ogerske telesne straže, stotnika straže trabantov in kapitana eskadrona cesarske straže.

V drugej so prostori za generalnega adjutanta fml. barona Mondela, najvišje dvornike cesarice, barona Nopcsa, belgijskega kralja dvornika barona van der Straten in belgijskega generalnega adjutanta barona Prioso. Na levo od glavnega altarja sta dva fotelja iz rudečega baršuna, okinčana z dragocenimi zlatimi kitami,

za papeževega poslanika msigr. Vanutellija in za belgijskega poslanika grofa de Jonghe. Potem sledi 9 vrst foteljev iz rudečega svilnatega baršuna, okinčanih zlatom, za nadvojvode in nadvojvodinje; dalje sedem vrst sedežev za najvišje dvornike tujih vlad in člane cesarske rodbine; šest daljnih vrst sedežev je za dvorne dame. Na strani so štiri klopi za belgijsko spremstvo, viteze reda zlatega runa, tajne svetnike in komornike; v sledečih klopah so komorniki in stolniki. V sredi cerkve vzdiguje se amfiteatralitično do orgel velika tribina za državne dostojanstvenike, diplomate, poslance oblastij in uradov, državne poslance. Tudi žurnalistom odmerjen je poseben prostor. Pri vrodu visocih zaročencev in najvišjih oseb stoje dvojno arsiarne in ogerske straže, potem plemiči (edelknaben), vsi v velikej svečanej opravi. Na velikej estradi so na levi deputacije državnega zastopstva, na desnej generali in štabni častniki in dalje do kora deputacije mesta Dunaja, kronovin, deželnih in glavnih mest. —

Svečano tiho je bilo vse. Čul si samo šum svilnate robe. Govorilo se je le na ušesa. Stopinje sem in tja brzo hodečih komornih furirov se radi debelih preprog niti slišali nijso.

Točno ob 11. uri stopila sta dva dvorna

vprišanja staršev naučni jezik v ljudske šoli. Deželni šolski svet se pri tem k večjemu ozira na predloge krajnega ali pa okrajnega šolskega sveta, v katerem zadnjem so pa skoro vsi članovi imenovani od vlade, tedaj tudi od nje odvisni. Tu moram omeniti neko napako, ki se ravno v Istri nahaja. V tej kronovini vlada tak občinski red, da je skoro vsakej velikej županiji središče kak italijanski kraj. Vsled tega delujejo razni elementi na to, da v občinskem zboru imajo Italijani večino. In na članove hrvatske ali slovenske narodnosti pritiskajo na različni način toliko, da glasujejo z Italijani. Iz tega izvirajo sami oni sklepi, ki mesto narodnega jezika po vseh ljudskih šolah vpeljujejo laški učni jezik. Celo znano je, da okrajni glavarji pri volitvah v županijske zastope močno delujejo na to, da ima italijanski živelj večino v teh zastopih. Pred vsem naj tu pokažem le na Pazin, kjer voditelj c. kr. okrajnega glavarstva v tem zmislu kaj močno dela.

Lehko vas opozorjam na Žminj. V tej občini je občinski zastop dvakrat sklenil, da naj se hrvaščina v ljudske šoli uvede kot učni jezik. Obakrat je deželna šolska gosposka uničila dotični sklep (čujte! čujte! na desnici). In visoko ministerstvo nij zavrnilo deželne šolske gosposke ter nij hotelo potrditi občinskega sklepa. Tako se je zgodilo, da se v tej skozi in skozi hrvatske občini v ljudske šoli otroci laški poučujejo (čujte! čujte! na desnici). Nadejam se, da visoka vlada bode tudi tu izpolnila svojo dolžnost, tem bolj, ker jo očitno na to opozorjam. Kolikor se v Istri stori za ljudsko šolo, najočitnejše spričujejo to, da je v tej deželi le v Kastvu ljudska trirazrednica, nikjer nij nobene štirirazrednice, drugod so le enorazredne ali dvorazredne ljudske šole.

Tudi na Goriškem nij nobene peterazrednice in napačno so poročale novine, češ jaz sem se pritoževal, da se je v petrazrednico nemščina uvedla kot posebni učni predmet. A meni se je zdelo le nepravilno, neumno, kar sem tudi povdarjal, da se je na Goriškem v več enorazrednic nemščina vpeljala kot učni predmet; to bodo z menoj gotovo vsi strokovnjaki in šolniki spoznali za nepravilnost in neumnost.

Vse drugače je z določenjem narodnega jezika. Uže za ministerstva Bachovega se je bila prijavila naredba, po kateri so morali učenci pri vpisovanju v srednje šole naznaniti svojo narodnost. Po tej določbi je bil poduk materinega jezika, slovenskega ali pa italijanskega, obligaten za učence dotične narodnosti — in slabi red v tem predmetu je tudi zaviral dijaka, da nij prestopil v višji razred. Jaz pa sem zadnjič bičal neki vladin ukaz, ki ga je bil pred nekimi leti prijavil minister Stremayr in ki je odpravil ono dolžnost dijakov učiti in naučiti se materinega jezika. Kazal sem na to, da je v srednjih šolah učencem dano na voljo, ali se hočejo učiti materinščine ali ne, in to je ona napaka, katere jaz dovolj grajam in bičati ne morem. Če je uže nemščina uvedena kot učni jezik v srednjih šolah, bilo bi vendar primerno, bilo bi vsaj pravično, da bi bili učenci zavezani gojiti tudi narodni jezik — in sicer s tem, da bi bil narodni jezik za vse učni predmet.

Gosp. poslanec tržaške kupčijske zbornice je trdil, da ko bi po slovenskih okrajih popraševali, bi bili vsi za nemški učni jezik. Jaz pa vas le opomnim, da sem pred volitvijo svojim volilcem, najbolj odličnim zastopnikom kmetijskih županij goriških razvil program, po katerem se mislim ravnati. V tem programu sem povdarjal, da se bodem potegoval za moč in edinost države, da se bodem potegoval za vpeljavo narodne ravnopravnosti, da se bodem potegoval, da se nemščina ne bode izključila iz srednjih šol, temveč da se bode gojila toliko, da se je bodo učenci v srednjih šolah popolnoma naučili. Opomnil sem tudi volilce, da se bodem potegoval za vstanovljenje meščanskih šol ter rekel, ker te šole najbolj ugajajo obrtniškemu in kupčijskemu stanu, da se v njih vsak učenec nemščine kot posebnega predmeta uči.

(Konec prih.)

Politični razgled. Notranje dežele.

V Ljubljani 23. maja.

Akademski senat dunajskega vseučilišča je poslal prošnjo gospodski zbornici zoper deljenje vseučilišča v Pragi. Baron

Conrad je s posebnim pismom grajal postopanje senata kot nekorektno.

Državni zbor je soboto sprejel zakon o zidani galishe transversalne železnice. Za njo so glasovali tudi ustavoverci, hoteči se Poljakom prikupiti.

Vnanje države.

Srbska skupščina se je 20. t. m. sešla in imela prvo sejo. Vlada jej je predložila avstrijsko-srbske trgovinske pogodbe.

Gambettova zmaga v **francoske** zbornici v vprašanju glede skrutinija po listah daje vsem časopisom povod, da ugibajo, da bode nastala zdaj najprej ministerska kriza na Francoskem, da prevzame Gambetta ministersko predsedništvo in da mu bode moral prostor narediti tudi Grévy.

Dne 19. t. m. je konferenca poslancev v Carigradu določila, kako bode Turčija **Grške** odstopala novo ozemlje. Ozemlje, ki se Grške odstopi, razdeli se v šest kosov. Prvi del, Larisa, ima se Grške odstopiti jeden mesec potem, ko se bode pogodba podpisala. Mesec kasneje se Grške odstopi Trikala, Kardista, jeden del Elasone in Arta. Volo se izroči Grške naposled, a nij določeno, kdaj.

Angleška spodnja zbornica je z večino 177 glasov sprejela zemljiški zakon za Irsko.

V **Bukarešti** so se pričele slavnosti kronanja novega kralja.

V **Tunisu** se prave zapreke Francozom še le pričenjajo. Dne 19. t. m. je polkovnik Innocentija pri Chelali prijelo 5000 Tunizanov. Vnel se je boj in naposled so morali Tunizanje bežati. Izgubili so 300 mož, Francozje pa 37 mrtvih in 46 ranjenih.

V Nizzi je umrl te dni grof Harry **Arnim**, katerega ime je bilo po časopisih leta 1874 mnogo imenovano. Tačas ga je dal knez Bismark zapreti potem, ko ga je bil odstavil kot poslanika v Parizu. Arnimu se nij dopadala politika vsemogočnega Bismarka, zato ga je zadela njegova nemilost. Arnim je bil najnadarjenejši nemški diplomat.

Na **Italijanskem** se je ministerska kriza poostila. Sella nij mogel iz desnice in zmerne leve sestaviti ministerstva ter je to kralju naznanil, kralj se je potem zopet posvetoval s Cairoljem in senatnim predsednikom. Oba sta kralju nasvetovala, naj da Manziniu nalog, da sestavi ministerstvo.

Dopisi.

Izpod Nanosa 20. maja. [Izv. dop.]

Gospod Rihard Dolenec, vodja vino- in sadjo-

furira v rudečih frakih v cerkev, za njima 4 plemiči, potem dva komorna furira, vsi v krasnej rudečej, zlatom obrobljenej opravi. Pričel se je potem krasen sprevid stolnikov (truchsess), deloma v zelenih, srebrom obrobljenih, deloma v uradniških opravah. Za njimi stopali so komorniki v dvornih, vojaških opravah, opravah ogerskih velikašev in tudi narodnih nošah; za njimi tajni svetniki v temno zelenih, zlatimi vezili obloženih frakih, vitezi reda zlatega runa, okolo pleč teške redovne kolajne. Potem so prišli zastopniki najvišjih dvornih uradov. Za došle odločen prostor bil je hitro prenapolnen. Vedno in vedno še prihajajo pri vratih avguštinskega hodnika, ki je krasno in bogato ozaljšano, novi gostje. Duhovščina, njej na čelu kardinal nadškof knez Schwarzenberg, stopila je sedaj v cerkev. Naznani se prihod dvora. Zašumelo je v vseh vrstah. Sedaj vse tiho. Najprvo se prikažejo nadvojvode, mej njimi so tuji principi, po dva in dva; spremljajo jih najvišji dvorniki. Tu je princ angleški, Wales, v bogatej rudečej opravi angleškega vojnega maršala z nadvojvodo Karl Ludvikom, potem grof Flanderski z nadvojvodo Ludvik Viktorjem, princ Ferdinand d'Este s princem Viljemom pruskim; potem cesarjevič Rudolf v generalnej opravi s trakom belgij-

skega Leopoldovega reda, spremljevan od svojega najvišjega dvornika grofa Bombellesa, cesar v opravi maršala, s trakom Leopoldovega reda in kolajno zlatega runa in kralj belgijski v opravi svojega avstrijskega peš-polka z velikim križem Štefanovega reda. Dva koraka za njima stopajo najvišji komorniki, stotniki straž in mnogoštevilna korteža v vsakovrstnih krasnih opravah z neštevilnimi redi. V tej je bil Frère Orban, belgijski vnanji minister, postaran mož, ravne postave, strogim izrazom.

Zopet nastal je odmor za nekaj sekund. Čuje se šumenje. Cesarica Elizabeta, kraljica Henrijeta, mej njima nevesta princesinja Štefanija, blede a vendar očaralna, ljubeznjiva in gracijozna. Oblečena je bila v robo do vrata zapeto iz belega atlasa. Na njej pletenine, fino delo, predstavljajoče hrastovo perje, rože, mirtovo, lavorovo in oranževno cvetje, srebrnimi šipkami prepleteno, štiri metre dolgi skut (schleppe) dela nevestino opravo impozantno. Štirje paži v dragoceni rudečej opravi nosili so skut. Na glavi imela je zlat diadem z diamanti v sredi mirtovega venca. Cesarica bila je oblečena v svetlo sivo atlasovo robo, koje tablier bil je bogato ople-

ten s srebrom. Dragoceni mren iz šipk kinča goste nje lase, na kojih je venček iz demantov. Štirje paži nosijo skut visoke gospe. Kraljica belgijska ogrnena je bila v blede višnjevo atlasovo robo z bogatim srebrnim pletenjem z dragocenimi šipkami. Tudi njen skut nosijo 4 plemiči. Vtis teh treh visocih dam je neizbrisljiv. Za njimi prišle so nadvojvodinje in tuje princesinje, mej slednjimi princesinja pruska Viktorija in grofica Flanderska (žena belgijskega prestolonaslednika). Za njimi stopali so najvišji dvorniki in dvorne dame v krasnih oblekah, nakitene z zlatom in biseri neštevilnimi. —

Nj. svetlost kardinal Schwarzenberg sprejel je cesarski dvor pri cerkvenih vratih ter pri vstopu podal jim „asperges“. Potem je kardinal z asistencijo vred šel k altarju.

Ženin in nevesta podala sta se pred veliki altar spremljana od cesarja in cesarice, kralja in kraljice. Tam pred altarjem pokleknila sta oba na podložnike; cesar, cesarica, kralj in kraljica šli so na pripravljene prestole, vsi visoki gostje in spremstvo pa na odločena mesta. Rudolf in Štefanija (cesarjevič na levi, kraljičina na desni strani od altarja) klečita precej časa; zatopljena sta oba v gorečo molitev; Štefanija ima zakrit obraz, dozdeva se,

rejske šole na Slapu, spisal je obširni „prevdarek“ pivskim kmetovalcem, kateri je v mnogih listih „Novic“ izišel. Uže ime g. pisatelja nam je dovelj porok, da ta spis mora biti važen ter jako podučljiv za nas pivške kmetovalce, kar je tudi v istini. Gospod vodja močno graja ter ostro obsoja sedanje naše gospodarstvo, katero i drugega na zasluži, kaže nam kriva ter škodljiva pota, po katerih hodimo, a navaja nam ona, po katerih bi morali hoditi, da se ubranimo pretečemu propadu, kateri je neizogiben, ako ne pričnemo v istini bolj umno kmetovati. Gospod pisatelj se je gotovo mnogo trudil, naše okolnosti, bodisi v jednom ali drugem obziru kolikor mogoče spoznati, zato je pa njemu, kakor izvrstnemu strokovnjaku ali izvedencu kmetijstva sploh, lahko razkrivati rane, katere so vsekane našem gospodarstvenemu telesu, ter navajati primeren lek za nje. Iz vseh sestavkov je razvidno, da je gospodu pisatelju blagor pivških kmetovalcev pri srci. Njega topla želja je, da bi se njegovi temeljito premišljeni nasveti v našo in naših potomcev veliko korist, pričeli in dejansveno izvrševali. Da se to zgodi, kaže nam g. vodja praktično in hitro pot, ter pravi: „Zberimo se en dan vsi za stvar vneti možje na kakem določenem mestu, kjer se bomo o njej pogovorili, in po dogovoru koj tudi osnove „okrajnega postojinskega kmetijskega društva“ lotili. Zberimo se na dan Vnebohoda, to je, dne 26. t. m. vsi v Postojni na vrtu gosp. Doxata.“ Na dalje pozivlje gosp. vodja po imenu nekatere njemu znane, pivške posestnike ter jih vabi, da se tega važnega shoda vdeleže. Naposled pa še pristavi: „Razen teh gospodov vabim pa še tudi vse druge pivške prijatelje kmetijskega napredka, kateri mi niso znani, da se shoda udeleže, ter z navedenimi gospodi pot v doseg zaželenega kmetijskega blagostanja na Pivki nastopimo. Na svidenje!“

Pivčanje! presveta nam je dolžnost, da pričnemo po vsej mogočnosti skrbeti za povzdigo kmetijstva in vpeljavo nam kaj potrebne kmetijske obrtnije po našej Pivki, torej ne

kakor da se joka. V cerkvi povsod svečanostna tihota, svet mir.

Veliki trenotek je vedno bliže. Ženin in nevesta sedaj vstaneta, priklonita se globoko proti prestoloma ter stopata pred veliki altar, kamor sledé tudi najvišja dvorkinja kraljičine Štefanije grofica Jonghe d' Andoye in oba najvišja dvornika grof Bombelles in grof van der Straten-Ponthoz. Po blagoslovljenji zakonskih prstanov nagovoril je kardinal knez Schwarzenberg visoka zaročenca s primernim govorom.

Po končanem govoru podal se je nadškof od altarja k zaročencema ter stavil ženinu in nevesti predpisana vprašanja.

Ko sta jih oba razločno in glasno odgovorila, podal je dvorni župnik na zlatem krožniku preje blagoslovljena prstana, koja sta cesarjevič Rudolf in princesinja Štefanija jeden drugemu nataknila na prste.

Ženin in nevesta podala sta si potem roki in sedaj se je vršilo po obredu cerkveno blagoslovljenje.

V tem trenutku postala je belgijska kraljeva hčer žena avstrijskega cesarjeviča — cesarska visokost prestolna princesinja nadvojvodinja Štefanija.

V istem trenutku zagrmel je strel pred dvorom postavljenega vojaškega oddelka, zagrmeli so topovi, zvonili zvonovi v vseh du-najskih cerkvah.

zanemarjajmo dane nam prilike in snidimo se mnogobrojno 26. t. m. v Postojni, da položimo temelj za napredek našega kmetijstva in boljšega blagostanja.

Z Vipavskega 13. maja. [Izv. dopis.] Dne 8. maja napravili so kamenjski rodoljubi ljudsko veselico v proslavo poroke cesarjeviča Rudolfa s prav zanimljivim programom. Prvi je nastopil g. H. Z. in nas očaral z jako jedratim govorom. Žal, da ima naše ljudstvo le premalo prilik slišati enake vzbujajoče besede. Za njim so nastopili pevci pod vodstvom g. nadučitelja ter ubrano zapeli avstrijsko himno; ljudstvo je poslušalo stojé, ves čas bila je sveta tihota, po zadnjih akordih pa zadoné veseli navdušeni živio-klici avstrijske hiši. Sploh so se vse programe točke zvršile povoljno, dopadli sta tudi novi skladbi g. H. Z. „Rojstna hiša“ in „Slavospev Slomšku“. — Da bi napravila veselica še boljši vtis, skrbela sta gg. učitelja, da so se prostori okusno okinčali. Kaj nenavadnega nam je bilo, slišati desetletni deklici deklamovati dnevu primerne pesni, za kar se je zahvaliti učiteljema, katera sta vrla narodnjaka in delavna šolnika. Priporočati bi bilo, da nam večkrat osnuje kdo take shode, kjer ljudje zvedó marsikaj podučnega, česar se pri navadnih veselicah ne sliši.

Iz Metlike 14. maja. [Izv. dop.] Proslava cesarjevičeve poroke bila je tudi pri nas navdušena. Še nikdar nij bila Metlika tako krasno oblečena in za visoko slavnost tako dostojno pripravljena. Slavnostni odbor in drugi, vsi so g'edali le na to, da se program vrlo izvrši. Vreme je sicer tudi pri nas nagajalo, vendar si nijmo dali kratiti radosti, ki je iz razgretih slovenskih src kipela. To se je videlo pri banketu, na kegljšči in na balu, kjer je trebalo proti zadnjemu posebno čvrste volje, da se nij program zbog znanih rogoviležev spridil. Ples je trajal do belega dne, v restaraciji so se pa veseljaki dalje zabavali.

Iz Pulja 15. maja. [Izv. dop.] Narodna naša čitaonica je praznovala poroko cesarjeviča Rudolfa z veselico, po sledečem pro-

gramu: 1. Lepa naša domovina, zbor. 2. Slavnostni govor g. predsednika. 3. Cesarska himna. 4. Deklamacija: „Človek brez rodoljubja“, gospodična Dragotina Fajdiga. 5. Budnica („Ustanimo zarja ustaja“). Zbor. 6. „Slovan“. Zbor. 7. „Svitoslav Zajček“, vesela igra v dveh dejanjih. 8. „Denes tukaj, jutri tam“. Igro je vodil g. predsednik Križnič, petje g. Riccardo Russian.

Z Dunaja 17. maja. [Izv. dop.] Slovansko pevsko društvo dunajsko slavilo je prav slovesno dan poroke cesarjevičeve s kraljičino Štefanijo. Dvorana v hôtelu „zur Stadt Wien“ bila je polna. Mej došlimi bili so tudi članovi hercegovinske in bosenske deputacije in sicer gradonačelnik iz Livna Kosta Kojundžić, gradonačelnik iz Trebinja Stjepan Cerović, Savo Bilič od gradonačelnštva iz Mostara in dr. Predsednik društva dr. Lenoch je navdušenimi besedami slavil veseli dogodek poroke cesarjevičeve. Ko je vskliknil: Bog živi na mnogaja leta visoko novozaročenca na blagor vseh avstrijskih narodov, grmela je vsa dvorana navdušenih slava in živio-klicev. Pevci so zapeli „na mnogaja leta.“

Slovenec stud. agr. Oblak (iz Novega mesta) deklamoval je izvrstno slovensko v slavnostnej knjižici „Tribüne“ odtiskano pesen „Rudolfu in Stefaniji Slovenija“. Glasan plosk pohvalil je deklamovalca. Pevci so takrat častno izpolnili svojo nalogo. Zbori: Vše jen ku chvale (češki), Buchte: Očekavani (češki), Strunom (slovenski), Ti o noči (srbski), Wiosna (polski), Osin (maloruske), Tovačovskijeva Prijeđaro (češki) pele so se precizno in navdušeno.

Izenadil je posebno četverospjev hanački (gg. Mlčoch, Dančik, Jiřík, Jahoda), ki so najprvo peli slovensko „Zvonikarjevo“ (Sloveniji poklonil češki skladatelj Jahoda-Krtincky). Morali so jo ponoviti. Tudi češki četverospjevi bili so sprejeti navdušenostjo. Po dovršenem programu zagrmeli so živio in slava klici na vladarjevo obitelj. Prosta zabava razvnela je vse občinstvo. Slovenski pevci igrali so častno ulogo. Peli so razne slovenske, hrvatske in

Za cesarsko rodovino in za vse avstrijske narode preveseli dogodek je izvršen.

Po končanem blagoslovljenji stopila sta novi najvišji dvornik grof Palfy in novoimenovana dvorkinja grofica Sita Nostič pred visoka novoporočena in prevzela sta službo pri nadvojvodinji Štefaniji.

Sedaj vršil se je prizor tihe, globoke po-božnosti. Vsi svatovski gostje pokleknili so in molili svatovske molitve, kakor jih je glasno molil kardinal nadškof knez Schwarzenberg pred altarjem.

Po molitvah vstali so vsi, kardinal pokropil je novoporočena z blagoslovljeno vodo. Po globokem priklonu proti glavnemu altarju in proti prestolu vrnila sta se Rudolf in Štefanija na svoje prostore. Pontifikant pričel je sedaj zahvalno pesen, koja je dvorna godba pela. Zopet je zagrmel strel, zopet so zvonili zvonovi vse prestolnice.

Po zahvalnej pesni zapela sta dva dvorna kaplana: Benedicamus patrem, pontifikant molil je predpisane molitve in dal pontifikalni blagoslov od altarja.

Cesarjevič podal se je sedaj k cesarju ter mu poljubil rokó; ravno tako princesinja Štefanija. Cesar je cesarjeviča objel ter poljubil, Štefanijo poljubil je cesar na čelo. Tudi belgijski kralj in kraljica poljubila sta novo-

poročena. Cesarica Elizabeta objemala in poljubovala je Štefanijo z vso iskrenostjo.

Rudolfu bil je obraz žareč. Štefanija bila je očaralna, akoravno malo blede. Velik vse življenje odločilen trenotek vzburl je kri obema visocima zaročencema.

Vsa cesarska obitelj in vse dvorništvo vstalo je sedaj ter mej glasnim donenjem fanfarov zapustila cerkev, in sicer v istem redu kot poprej le z razločkom, da sta prva stopala novoporočena Rudolf in Štefanija.

Korteža spremljala je cesarsko obitelj do mramorne dvorane ter tu se poslovila globokim priklonom.

S tem so slavnosti poroke cesarjeviča Rudolfa in princesinje Štefanije pri konci.

Razvil se je o teh prilikah največji blesk, kakor ga more razviti le bogati avstrijski dvor Habsburgov; mej ljudstvom bila je največja navdušenost; za svečanosti storilo se je vse, kar je mogel izumiti človeški duh, kar je pre-moglo premoženje.

Globoko in večno ostane v prsih vseh avstrijskih prebivalcev preveseli dan poroke vsem avstrijskim narodom priljubljenega cesarjeviča Rudolfa s kraljevsko hčerjo Štefanijo. Da ju Bog živi v polnej sreči na mnoga, mnoga leta!

R. I. Pukl.

srbske pesni. Ravnatelj Bilka, zaslužen češk rodoljub napil je slovenskim pevcem, ki tako krepko delujejo s Čehi vred v slovanskem pevskem društvu; napil je tudi slovenskemu narodu, ki ima tako krepke navdušene sinove.

Zahvaljeva se za to napitnico nazdravil je Slovenec češko-slovenske vzajemnosti. G. dr. Lenoch napil je krasnimi besedami navzočnim gostom z Bosne in Hercegovine, dalje srbskemu rodoljubu in častnemu članu društva Miličeviću. Sledile so napitnica za napitnico, pesen za pesnijo. Pozno v noči se je razšlo mnogoštevilno društvo. Vsacemu navzočnemu pa bode ostal ta večer gotovo v lepem spominu.

Slovansko pevsko društvo bode v kratkem zopet napravilo zabavo, h kojoj bodo le udje imeli pristop in pičlo število onih, ki bodo vpeljani po članovih. 24. maja bode pa sodelovalo pri slavnosti, ki se bode vršila na korist društva „Komensky“, kojemu namen je ustanoviti češke šole na Dunaji.

Telegram „Slovenskemu Narodu“.

Na Dunaji 23. maja. (Državni zbor.) V današnji seji je bil Lienbacherjev predlog glede olajšanja šolske dolžnosti po burnej debati sprejet s 156 zoper 149 glasov. Občinstvo na galeriji je ploskalo levičarjem nedostojno kljub temu, da je je predsednik svaril; zato je moralo iti z palerije in iz zbornice. Profesor Suess je bil zavolj neparlamentnih izrazov pozvan k redu.

Domače stvari.

— (Shod Pivskih poljedelcev) bode dne 26. t. m. popoldne o 3. uri v Postojni na vrtu gosp. Ignacija Doxata. Nanj vabi uže današnji naš dopis „izpod Nanosa“ in mi temu dopisu dodajamo še iskreno željo, naj se shoda kdor le more udeleži. Razgovarjalo se bode o osnovi „okrajnega postojinskega kmetijskega društva“, kateremu bode glavni namen, na Pivki prodajanje sēna kolikor le mogoče zadušiti, živinorejo povzdigniti, posebno pa kmetijsko tehnično obrtnijo, kakor izdelovanje sladkorja, prediva, i. t. d. upeljati.

— (Sokolov „jour fix“) zadnjo soboto v čitalnici je bil jako živahen in v resnici zanimiv. Starosta gospod Ravnikar je v gladkejši besedi spominal se mnogih dogodkov tičočih se ali društva ali narodnega življenja. Sokol g. Hlavka je omenjal smrti Sokolovega člana Jurčiča, ter opisal njega delovanje na literarnem polju. Mej „Sokoli“ se je ta večer tudi lepa svota nabrala za Jurčičev spomenik.

— (Slovensko literarno društvo na Dunaji) ima jutri v sredo 25. t. m. svoj 13. redni zbor s sledečim sporedom: 1. Prečita se zapisnik. 2. „O vokalizmu v narečju Goriških Kraševcev: u-vokali,“ čita g. Karlo Štrekelj. 3. Slučajnosti. K temu zborovanju uljudno vabi ude in prijatelje društvu

odbor.

— (Zaklad pod šuto.) Piše se nam: Pretekli teden podiral je kmetijski posestnik Janez Kumše v Brestu št. 3 svojo staro hišo, ker si je sezidal novo poslopje. Ko so razkopavali in vravnavali šuto, najde zadnji petek

žena Kumšetova vrečico polno starih „evan-cigaric“, večinom od Marije Terezije. Bilo jih je ravno za 100 gl. in 1 čes.

— (Vtopljenka najdena.) Minolo soboto so še le našli truplo one učiteljice glasovira, ki je ravno pred mesecem dnij pri klavnici skočila v Ljubljano, in sicer jo je našel neki berač na kobilu fužinskega mostu mej tam nabrano šaro zapleteno, in tako od rib in rakov oglodano, da skoraj nij bilo moči spoznati jo. Prepeljali so truplo k D. M. v Polje, kjer je bilo pokopano.

— (Zavarovalno društvo „Dunav“) na Dunaji je 14. dan m. m. imelo svoj 13. redni občni zbor, ki je po nasvetu upravnega odbora sklenil, da se letos po 14 gld. dividende izplača na vsako delnico.

Razne vesti.

* (Kralj in kraljica belgijska) sta se svojo hčerko došla 13. maja na svoj grad Laeken.

* (Grozovit umor.) V Rottenburgu na Württemberškem se je 9. t. m. dogodil ta strašni zločin: Ponedeljek zvečer, malo pred 8. uro oglasila se je pri tamošnjem radsodniku žena nekega meščana, Ulmerja, ter mu rekla, da je svoje štiri otroke se sekira pobila, iz usmiljenja, naj se zgodi žnjo, kar hoče. In res! Komisija, ki je šla preiskavat, našla je v krvi ležeče vse štiri otroke, dva dečka in dve deklici, vsem je bila glava preklana. Pravi se, da je mati otroke vprašala, če sme to storiti in otroci da so jej dovolili, poklekli in molili, predno da je grozovita mati izvršila zločinstvo.

Javno zahvalo*)

izreka podpisani odbor vsem društvom iz Ljubljane in okolice, ki so po svoji moči pripomogli, da se je ljudska veselica dne 8. t. m. na vrtu Kozlerjevega pivovara tako nepričakovano sijajno izvršila. — Najtoplejša zahvala pa gre tudi gosp. posestnikom pivovara, da so drage volje v vseh slučajih podpirali naše podvzette, kakor tudi slavnima pevskima zboroma ljubljanske in šišenske čitalnice, katera sta nas se svojim izvrstnim petjem razveseljevala ter tako omogočila, da se je slavnost vrlo in v splošno zadovoljstvo navzočnega občinstva izvršila.

Na zdravje!

V Ljubljani, dne 23. maja 1881.

Odbor telovadnega društva „Sokola“.

*) Se je neljubo zakasnila.

Išče se stanovanje,

dve lepo meblirani sobi. — Ponudbe naj se oddadō v „Narodnej tiskarni“.

Tuči.
22. maja:
Evropa: Galateo iz Gorice. — Dittelbach iz Grada. — Ko-
Pri slovan: Högnier iz Brna. — Rismondo iz Pole. — K-
vino iz Turina. — Fabiani iz Gorice. — Kalka, Reis z Dunaja.
Drasch iz Trbovelj.
Pri valici: Mayer iz Inomosta. — Müller iz Benedk.
Englele iz Kočevja. — Hočevar iz Krškega. — Heiman iz Berlina.
— Dornig iz Grada.
Pri avstrijskem cesarji: Trante, Bohinec, Kerhr iz Ljubljane.

Dunajska borza 23. maja.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	76 gld. 85	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	77	—
Zlata renta . . .	95	10
1860 drž. posojilo . . .	131	—
Akcije narodne banke . . .	830	—
Kreditne akcije . . .	345	75
London . . .	117	20
Srebro . . .	—	—
Napol. . .	9	31
C. kr. cekini . . .	5	54
Državne marke . . .	57	25

Notar Lovro Baš

odpre svojo pisarno v Celji 23. maja v hiši gosp. Pospichala zraven c. kr. okrajnega glavarstva hišna št. 49. (286—2)

Proda se

slika poslednje sodbe na platnu s kišto (v okviru visoka dva metra in 21 cm., široka 1 meter in 65 cm.): original Valvazor in druge knjige. — Križanske ulice št. 2, II. nadstropje. (292)

Oznaniło.

V najem dajem od 1. junija t. l. naprej mojo

gostilno

v Zagorji na Notranjskem, katera je bila do sedaj vedno dobro obiskovana, in sicer ali celo hišo s hlevi, vrtom itd. vred, ali pa le toliko, kolikor se bode pogodilo. V najem dala se bode gostilna le v času do 10. junija t. l.

(293—1)

Franc Staver.

Podpisana jemlje si čast naznanjati, da je svoje dosedanje stanovališče prestavila na

sv. Petra cesto št. 19,

ter se svojim čestitim naročnicam za dosedanje naročbe zahvaljuje, priporoča se ob enem za prihodnja naročila ter zagotavlja urno in dobro postrežbo. Ob enem tudi naznanja, da prevzema naročila na deželo po izbranih krojih, katere, kakor tudi naj-novejše modne časnike na ogled pošilja.

Ivana Šušteršič,

(277—2)

izdelovalka ženskih oblek.

Broj 3350.

Razpis

pisarske (dninarske) službe pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Sežani z letno plačo 480 gld.

Prosilci za to službo naj vložijo svoje prošnje pri omenjenem glavarstvu do

15. junija t. l.

in dokažejo, da so popolnoma zmožni slovenskega in nemškega jezika in da imajo lep rokopis.

V Sežani, 18. maja 1881.

(285—2)

Wilhelmov

stari, izkušeni, pravi, obči

zdravilni in vodni prilep (plašter)

zoper

glavobol, rane, opeklino in ozeblino.

Ta prilep je privilegirani od Nj. rimsk. kat. veličanstva. Moč in učinek tega prilepa je posebno ugoden pri globokih in raztrganih ranah vsled uboda ali udara, pri hudih ulesih, neodpravljenih bezgavkah, pri skelečih izpustkih, pri črvu, vnetih in oguljenih prsih, speklinah, kurjih očesih, otiskah, zmrznenih udih, pri toku iz trganja in enakih bolečinah.

Ta prilep pravi ima samo

lekarna Fran Wilhelma v Neuenkirchenu pri Dunaji.

Jedna škatljica stane 40 kr. a. v. Menj, nego dve škatljici se ne pošiljati in staneti s kolekom in pošiljati 1 gld. a. v.

Imajo pa tudi:

V Ljubljani: Peter Lassnik.

V Gradcu J. Purgleitner, lekar; Wend. Trukoczy, lekar. V Zagrebu Sigm. Mitlbach. (21—8)

Plzensko pivo

iz meščanske pivovarne v Plznu v originalnih posodah à 18 gld. 80 kr. hektoliter in v steklenicah po 16 kr. iz zaloge v Gradcu priporoča udani

F. SCHEDIWY, Gradec, Annenstrasse 35,

glavna zaloga meščanske pivovarne v Plznu, ustan. 1842.

(255—3)

Izdatelj in urednik Makso Armich.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.